

Comisia pentru Situații Excepționale

RAPORT

privind acțiunile întreprinse în perioada stării de urgență
(16 decembrie 2024 - 13 februarie 2025)

Timp de aproape 4 ani, guvernarea s-a pregătit pentru ca astăzi cetățenii de pe malul drept al Nistrului să aibă căldură și lumină în locuințe fără să depindă de deciziile unui stat străin. Datorită unor pași concreți și strategici întreprinși de guvernare, astăzi cetățenii noștri nu mai pot fi lăsați în frig și întuneric. În același timp, în regiunea transnistreană timp de o lună nu au existat condiții elementare de trai, și acest lucru s-a întâmplat pentru că regimul de la Tiraspol s-a bazat pe dependența de Rusia.

Prin măsurile adoptate în această perioadă a fost evitat un conflict, dar și o criză umanitară, au fost ajutați oamenii de pe întreg teritoriul țării noastre și s-a convenit cu regimul de la Tiraspol îndeplinirea unor acțiuni importante pentru ambele maluri.

Comisia pentru Situații Excepționale a acționat, și de această dată, pentru a preveni consecințele negative asupra populației și pentru a proteja cetățenii. Încă din data de 11 decembrie 2024, am solicitat instituirea stării de urgență pentru 60 zile. Starea de urgență era necesară pentru că sistarea livrării de gaze însemna și un deficit de energie electrică de circa 70% pe malul drept, dar și o criză de proporții pe malul stâng. Era nevoie de un mecanism prin care să împiedicăm orice sabotaj, să putem asigura cu energie electrică de urgență malul drept și să luăm decizii rapide în beneficiul cetățenilor.

În această perioadă am desfășurat 10 ședințe ale Comisiei pentru Situații Excepționale, prin intermediul cărora am reușit, printre multe altele, să reducem, împreună cu toată societatea, consumul de energie electrică cu 10%, să creștem cu 10% energia electrică produsă de CET-urile din Chișinău și Bălți și să majorăm cota energiei regenerabile în consum. Foarte important, mecanismul stării de urgență ne-a permis să utilizăm ajutorul gratuit al Uniunii Europene pentru a preveni o criză umanitară – cele 30 de milioane de euro alocați de urgență pentru ambele maluri ale Nistrului.

În aceeași perioadă, instituțiile statului au luat toate măsurile necesare pentru a urgenta finalizarea liniei Isaccea-Vulcănești-Chișinău până la sfârșitul anului, astfel încât iarna 2024-2025 să rămână ultima în care energia mai putea fi folosită pentru vulnerabilizarea Republicii Moldova.

Pe data de 11 decembrie 2024, Comisia pentru Situații Excepționale și, ulterior, Guvernul au propus declararea stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de 60 zile, începând cu data de 16 decembrie 2024. Pe data de 12 decembrie 2024, legislativul a aprobat propunerea prin [Hotărârea Parlamentului nr. 286/2024](#) privind declararea stării de urgență.

Necesitatea instituirii stării de urgență a fost impusă de sistarea iminentă a livrărilor de gaze naturale din partea Gazprom către regiunea transnistreană a Republicii Moldova, fapt care urma să genereze un deficit de energie electrică de circa 70% pe malul drept și o criză de proporții pe malul stâng, inclusiv cu consecințe umanitare.

În vederea pregătirii pentru criza iminentă și atenuării riscurilor, prin Dispoziția [CSE nr. 1 din 27 decembrie 2024](#) au fost adoptate următoarele măsuri:

- Asigurarea măsurilor de economisire a energiei, mai ales în orele consumului de vârf, inclusiv prin impunerea administratorilor clădirilor publice și unităților comerciale, a întreprinderilor cu proces de producere energofag, administratorilor întreprinderilor de alimentare cu apă și canalizare, autorităților publice centrale și locale, administratorilor blocurilor locative și ai altor clădiri de a informa publicul și a lua măsuri pertinente de reducere a consumului de energie electrică și de optimizare a curbei de consum (economisirea energiei electrice mai ales în orele de vârf);
- Limitarea temporară a penalităților pentru neachitarea în termen a facturilor între participanții la piețele energiei electrice și gazelor naturale, pentru a evita costuri suplimentare aferente unor posibile deficite de casă;
- Oferirea posibilității ca, în caz de deficit de energie electrică, Termoelectrica și CET-Nord să poată majora capacitățile de generare a acesteia, peste graficele aprobate, dar și, ca o consecință a acesteia, limitarea sancțiunilor în cazul creării dezechilibrelor pentru furnizorii de gaze naturale;
- Încetarea plasării licitațiilor de rezervare a capacităților de transport, în cazul sistării livrărilor de către Gazprom și în lipsa altor livrări pentru care Tiraspoltransgaz ar garanta tranzitul;
- Evitarea costurilor suplimentare pentru furnizorii de energie electrică de pe piața liberă pentru acoperirea devierilor financiare înregistrare de furnizorii reglementați, având în vedere că pe parcursul lunii decembrie 2024, din cauza limitării producerii la MGRES, a fost achiziționată o cantitate mai mare de energie electrică din import,

respectiv prețurile reglementate nu acopereau costurile de achiziție. Acest lucru a fost corectat ca urmare a ajustării de către ANRE a prețurilor reglementate;

- Asigurarea posibilității de ajustare în regim de urgență a prețurilor pentru energia electrică și termică pentru a reflecta costurile reale ale gazelor naturale și a evita acumularea datoriilor către furnizorul de gaze naturale;
- Crearea mecanismului de intervenție rapidă de către ANRE în contextul în care, începând cu 1 ianuarie 2025, cea mai mare pondere a energiei electrice a fost achiziționată din import, dintre care cca 25% de pe bursă, pentru a exclude riscurile legate de deficitul de resurse financiare cauzate de volatilitatea prețurilor de achiziție;
- Responsabilizarea autorităților și instituțiilor publice care dispun de centrale termice pe biocombustibil de a asigura buna funcționare și utilizare a acestora;
- Suspendarea procedurilor de executare silită și a calculării penalităților față de întreprinderile esențiale din domeniul energetic;
- Limitarea exportului de energie electrică în orele de consum sporit;
- Eliberarea noilor avize de racordare pentru capacitățile de generare ce puteau fi puse în funcțiune în următoarele 45 de zile, pentru a maximiza producerea și furnizarea imediată în rețea a capacităților suplimentare de energie din surse regenerabile;
- Simplificarea procedurii de amplasare temporară a generatoarelor electrice pe terenuri publice;
- Acordarea dreptului autorităților de a achiziționa simplificat servicii de furnizare a energiei electrice, gazelor naturale, energiei termice, apei și canalizării, direct de la furnizorul de ultimă opțiune sau furnizorul universal, în contextul obligației de serviciu public, la tarifele reglementate.

Printre principalele efecte ale măsurilor adoptate prin prima dispoziție se numără:

- 10% reducere a consumului de energie electrică;
- 10% mai multă energie electrică produsă de CET-urile din Chișinău și Bălți;
- dublarea cotei energiei regenerabile în consumul autohton din luna ianuarie.

În aceeași zi a fost aprobată și Dispoziția [CSE nr. 2 din 27 decembrie 2024](#), prin care au fost alocate mijloace financiare în sumă de aproape 115 milioane lei pentru 54 de localități care au avut de suferit în urma ploilor torențiale cu vânt puternic și grindină din vara și toamna anului precedent. Este vorba despre localități din raioanele Rezina, Hîncești, Florești, Telenești, Ialoveni, Strășeni, Cantemir și Leova.

La 28 decembrie 2024 Gazprom [a confirmat public](#) decizia sa unilaterală de a sista livrarea gazelor naturale către [regiunea transnistreană a Republicii] Moldova. Notificarea în cauză nu a făcut vreo referință la probleme privind tranzitul, invocând doar pretensele datorii față de compania sa fiică Moldovagaz, dar și menționând posibilitatea de a reveni asupra deciziei de sistare, în mod unilateral.

«Газпром» с 8:00 МСК 1 января 2025 года вводит ограничение поставок природного газа в Республику Молдова до 0 куб. м в сутки.

Ограничение будет действовать до тех пор, пока ПАО «Газпром» письменно не уведомит АО «Молдовагаз» об этом.

extras din comunicatul Gazprom din 28.12.2024

Ca urmare a sistării livrărilor de gaze către regiunea transnistreană începând cu 1 ianuarie 2025, aceasta a intrat într-un regim de consum minim al gazelor naturale (pentru menținerea funcționalității sistemului) din rezervele create, iar energia electrică (produsă pe bază de cărbune) se livra într-un regim de austeritate, cu deconectări planificate și de durată. Astfel, deși malul drept al Nistrului era asigurat în totalitate cu toate tipurile de resurse energetice, un șir de localități aflate sub jurisdicția autorităților constituționale, dar conectate la rețelele de distribuție ale malului stâng au fost afectate prin sistarea livrărilor de gaze naturale și/sau, respectiv, prin deconectările regulate ale energiei electrice.

În acest context, prin Dispoziția [CSE nr. 3 din 6 ianuarie 2025](#) au fost adoptate următoarele măsuri:

- Asigurarea posibilității conectării directe la rețeaua electrică a malului drept pentru localitățile Varnița și Copanca;
- Asigurarea posibilității conectării directe la rețeaua de gaze naturale a malului drept pentru localitățile Pohrebea, Coșnița, Pîrîta, Doroțcaia, Molovata Nouă, Roghi, Cocieri, Corjova, Vasilievca, Hîrbovăț, Varnița, Fîrlădeni, Hagimus și Copanca;
- Oferirea a 7 generatoare către Varnița și Cocieri pentru asigurarea funcționalității grădinițelor și altor obiective de menire socială;
- Alocarea a 233 mii lei pentru procurarea combustibililor și surselor de încălzire în Varnița și Cocieri;
- Punerea la dispoziție a mijloacelor de transport din cadrul forțelor de menținere a păcii pentru transportarea combustibilului către Centrul de Plasament pentru Persoane Vârstnice și Persoane cu Dizabilități din comuna Cocieri.

Printre principalele efecte ale măsurilor adoptate prin această dispoziție se numără:

- Construcția a aproximativ 64 km de rețele de distribuție de gaze naturale, inclusiv două traversări subacvatice ale râului Nistru;

- Racordarea la sistem a 14 localități, în care sunt 11 879 de consumatori;
- Dezvoltarea a 9 km de rețele electrice de tensiune medie pentru a asigura alimentarea a 3 688 de consumatori din satele Varnița și Copanca;
- Construirea unei linii electrice subterane de 4,8 km și a unei linii electrice aeriene de 3,1 km către Varnița, precum și extinderea cu 1 km a rețelei aeriene către Copanca;
- Localitățile Varnița și Cocieri au fost asigurate cu generatoare și surse financiare pentru alte necesități imediate.

Prin Dispoziția [CSE nr 4 din 16 ianuarie 2025](#) au fost adoptate următoarele măsuri:

- Accesarea instrumentelor Mecanismului de Protecție Civilă al Uniunii Europene și solicitarea de centrale electrice, precum și de generatoare și climatizoare electrice pentru mai multe obiective educaționale și sociale (17 instituții educaționale, 30 de obiective sociale, 7 obiective din domeniul sănătății);
- Alocarea a 350 de tablete pentru asigurarea continuității procesului educațional în 9 instituții de învățământ din zona de securitate;
- Instituirea mecanismului de compensare a creșterii tarifului la energia electrică pentru mai multe sectoare din domeniile alimentar și prelucrător;
- Distribuirea a 4 generatoare suplimentare pentru Varnița și Copanca;
- Alocarea a 1,3 milioane lei pentru necesități precum combustibil, cazane electrice, climatizoare, boilere și servicii auxiliare pentru peste 20 de obiective din 4 localități afectate;
- Alocarea bunurilor materiale necesare pentru asigurarea continuității activității penitenciarelor din zona de securitate și alocarea fondurilor necesare completării rezervelor de stat distribuite.

Printre principalele efecte ale măsurilor adoptate prin această dispoziție se numără:

- Obținerea a 15 generatoare pentru instituțiile din cadrul Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Ministerului Educației și Cercetării din zona de securitate;
- Posibilitatea obținerii unor ajutoare suplimentare necesare creșterii semnificative a capacității de generare pe bază de gaze naturale de pe malul drept;
- Inițierea mecanismului de compensații pentru majorarea tarifelor la energie electrică prin care cel puțin 6 mii de companii să poată beneficia de suport financiar în valoare totală de până la 300 milioane lei.

Prin Dispoziția [CSE nr. 5 din 27 ianuarie](#) au fost adoptate următoarele măsuri:

- Împrumutul cantităților necesare menținerii funcționalității sistemului de transport al gazelor din stânga Nistrului;

- Alocarea a 7 generatoare pentru instituțiile publice din Dorotcaia, Bender și Fîrlădeni;
- Alocarea a 1,5 milioane lei pentru boilere, climatizoare, cazane, combustibili și servicii conexe pentru grădinițe, școli, obiective culturale și pentru primăriile localităților Dorotcaia și Fîrlădeni;
- Ajustarea și abrogarea unor dispoziții anterioare, permiterea încetării raporturilor de muncă pentru unele categorii de angajați ai statului.

Printre principalele efecte ale măsurilor adoptate prin această dispoziție se numără:

- Asigurarea integrității tehnice a sistemului de transport al gazelor naturale din stânga Nistrului;
- Sporirea rezilienței energetice a zeci de instituții din 3 localități din zona de securitate.

Prin Dispoziția [CSE nr. 6 din 31 ianuarie 2025](#) a fost aprobat mandatul de negociere și a fost împuternicit secretarul general al Guvernului să asigure negocierea și să semneze, în regim de urgență, acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Comisia Europeană în valoare totală de 64 milioane euro. 30 milioane din această sumă au fost alocate pentru achiziționarea de gaze naturale pentru stânga Nistrului (în valoare de 20 milioane euro), dar și a energiei electrice pentru consumatorii malului drept (în valoare de 10 milioane euro).

În ziua imediat următoare, prin Dispoziția [CSE nr. 7 din 1 februarie 2025](#), au fost adoptate măsurile necesare pentru operaționalizarea suportului acordat de UE - demararea achizițiilor și a livrărilor de gaze către malul stâng al Nistrului. Rezultatul acestor măsuri întreprinse în regim excepțional a fost acela că, imediat, a fost reluată furnizarea resurselor energetice către gospodăriile casnice și obiectivele sociale din stânga Nistrului.

La expirarea termenului pentru care a fost oferit ajutorul ținut al Uniunii Europene, prin Dispoziția [CSE nr. 8 din 10 februarie 2025](#) a fost aprobată derogarea necesară pentru a permite Moldovagaz să asigure cu gaze naturale regiunea transnistreană din alte surse decât Gazprom și a fost oferit un împrumut suplimentar de gaze naturale pentru a nu admite noi întreruperi pe perioada de tranziție. În cadrul aceleiași dispoziții, pe lângă unele actualizări ale dispozițiilor anterioare, a fost clarificat modul de distribuire a energiei electrice în valoare 10 milioane euro achiziționată din ajutoarele UE pentru locuitorii malului drept și a fost transmis un set suplimentar de generatoare către instituțiile subordonate Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației și Cercetării, dar și judecătoriei din Varnița.

Ca rezultat, a fost posibilă asigurarea în continuare a livrărilor de gaze și în cea mai rece perioadă a iernii, care a urmat, salvând sănătatea și chiar viețile cetățenilor Republicii Moldova de pe malul stâng al Nistrului.

Prin Dispoziția [CSE nr. 9 din 13 februarie 2025](#) au fost făcute ajustările necesare pentru acomodarea bugetară a ajutoarelor financiare primite de Republica Moldova în perioada stării de urgență și asigurată posibilitatea valorificării acestora.

Dispoziția [CSE nr. 10 din 13 februarie 2025](#) prevedea alocarea a circa 26 milioane de lei, din fondul de intervenție al Guvernului, pentru lichidarea consecințelor alunecărilor de teren în municipiul Bălți și ale ploilor torențiale care au cauzat deteriorarea drumurilor publice în 7 sate din raionul Cantemir.

Starea de urgență declarată prin [Hotărârea Parlamentului nr. 286/2024](#) a expirat la sfârșitul zilei de 13 februarie 2025. Comisia pentru Situații Excepționale nu a solicitat prelungirea acesteia.